

TO‘Y VA AZA MAROSIMLARI***Jumaniyazova Farangiz Omongaldi qizi****Urganch Ranch texnologiya universiteti 3-kurs talabasi**farangizjumaniyazova60@gmail.com*

Annotatsiya: To‘y va aza marosimlari insonning hayot yo‘lida chuqur ma’noga ega bo‘lgan voqealar hisoblanadi. Ular jamiyatning madaniy va ijtimoiy hayotida o‘ziga xos o‘rin tutadi, shuningdek, insonlarning bir-biriga bo‘lgan munosabatlarini, mehr-muhabbatini, jamiyatdagi ijtimoiy bog‘liqlikni namoyon etadi. Ushbu marosimlar xalqimizning urf-odatlarini, an‘analari va qadriyatlarini bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, har biri o‘ziga xos ramzlar va ma’nolarni o‘zida mujassam etgan. To‘y va aza marosimlarini tushunish va ularni qadrlash — insonning o‘z ildizlari, tarixi va madaniyatiga bo‘lgan hurmatining ifodasidir.

Kalit so‘zlar: to‘y marosimlari, aza, urf-odatlar, tarix, munosabatlar, ramzlar, jamiyat, qadriyatlar.

To‘y marosimi — bu ikki insonning o‘zaro muhabbatining tasdig‘i, yangi hayot boshining rasmiy bayonidir. Bu marosimda oila a‘zolari, do‘stlar, qo‘shnilar ishtirok etadi, ular yangi juftlikni quvonch bilan kutib olib, ularga baxt tilaydi. To‘yning o‘zi juda ko‘p bosqichlardan iborat bo‘lib, har biri o‘ziga xos bir ma’noga ega. Masalan, kelinning uyidan chiqishi, uyni tark etishi — bu yangi hayotga qadam qo‘yishning ramzi hisoblanadi. Shu bilan birga, to‘y marosimida kiyiladigan milliy liboslar, bezaklar, o‘yinlar va kuylarga alohida e‘tibor beriladi, chunki ular madaniyatimizning ajralmas qismi hisoblanadi. To‘y marosimida mehmonlarga taklif etiladigan milliy taomlar esa o‘ziga xos did va hunarmandchilik ko‘rsatkichidir, ular orqali oilaning mehmondo‘stligi va madaniyati namoyon bo‘ladi. To‘y marosimining yana bir muhim jihati — nikoh o‘qilishi, bu yerda ikki insonning hayot yo‘lini birlashtiruvchi rasmiy hujjat va diniy marosim amalga oshiriladi. Bu jarayon yoshlarning o‘zaro sadoqatining, bir-biriga bo‘lgan hurmatining tasdig‘i sifatida qabul qilinadi. Shuningdek, to‘y davomida sovg‘alar almashinuvi va o‘yin-kulgi ham muhim o‘rin

tutadi. Har bir oila, har bir hudud o'ziga xos sovg'a berish an'alariga ega, ular orqali yangi oilaga omad va baxt tilanadi. To'y marosimlari ijtimoiy birlikni mustahkamlash, oilalar orasidagi aloqalarni rivojlantirishda juda muhim ahamiyatga ega.[1]

Aza marosimi esa hayotning og'ir va og'ir lahzalaridan biridir. U insonning dunyodan o'tishi, ya'ni o'lim bilan bog'liq bo'lib, o'limning hayotdagi o'rni va insonning bu dunyodagi o'tkinchiligini chuqur anglashga yordam beradi. Aza jarayoni — bu insonlarning o'limdan keyingi hayotga bo'lgan ishonchi, ruhiy tayyorgarlik va hayotiy haqiqatlarni qabul qilish jarayonidir. Bu marosimda oila a'zolari, do'stlar, qo'shnilar yig'ilib, o'lgan inson uchun duo qiladilar, Qur'on o'qiladi yoki boshqa diniy marosimlar ado etiladi. Bu jarayon oila va yaqinlarga ruhiy yordam ko'rsatadi, ularni bir-biriga yaqinlashtiradi, qayg'u va xafalikni yengillashtirishga yordam beradi. Aza marosimining o'ziga xos an'analari mavjud bo'lib, ularning har biri o'zining ma'nosi va ahamiyatiga ega. Masalan, o'lgan insonning xotirasini yodga olish, uning uchun taom tayyorlash, yaqinlarga yordam ko'rsatish kabi urf-odatlar jamiyatda insoniylik va mehr-muhabbatni namoyon etadi. Aza marosimlarida o'lim haqidagi falsafiy fikrlar, hayotning o'tkinchiligi, insonning bu dunyodagi rolini anglash kabi chuqur mavzular ko'tariladi. Bu esa jamiyatda hayot va o'limga nisbatan munosabatni shakllantiradi, insonlarni o'zaro hurmat va etibor bilan bog'laydi.[2]

To'y va aza marosimlari inson hayotining ikkita qarama-qarshi, ammo chuqur bir-biriga bog'liq tomonlarini ifodalaydi. To'y marosimi yangi hayotning boshlanishini, baxt, quvonch va umidlarni bildirsa, aza marosimi inson hayotining yakunlanishini, uning ruhiy va ijtimoiy merosini qadrlashni anglatadi. Har ikkala marosim ham jamiyatda birlik va birdamlikni mustahkamlashga xizmat qiladi, odamlarni bir-biriga yaqinlashtiradi. Shuningdek, to'y va aza marosimlari madaniyatimizning boy merosi bo'lib, ular orqali avlodlar o'rtasida madaniy bog'lanish, qadriyatlar uzluksizligi ta'minlanadi. Bu marosimlar yoshlarni tarbiyalashda, ularga xalq an'analari, axloqiy qadriyatlar va insoniylik tamoyillarini yetkazishda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli, to'y va aza marosimlarini hurmat qilish, ularni saqlash va davom ettirish bizning burchimizdir.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, to'y va aza marosimlari inson hayotidagi eng muhim va chuqur ma'noga ega bo'lgan voqealardir. Ular insonning tug'ilishi va o'limi bilan bog'liq bo'lib, jamiyatda ijtimoiy, madaniy va ruhiy birlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. To'y hayotning yangi bosqichini boshlab beradi, oila va jamiyatni birlashtiradi, quvonch va umidlarni o'zida aks ettiradi. Aza esa o'limning hayotdagi o'rni va insonning ruhiy dunyosini anglash, uning xotirasini hurmat qilish, oila va do'stlarga ruhiy yordam ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Shu boisdan, to'y va aza marosimlarini qadrlash va ularni to'g'ri, odob-axloq qoidalariga muvofiq o'tkazish har bir insonning burchi hisoblanadi. Ushbu marosimlar orqali biz o'z tariximizni, madaniyatimizni, insoniy qadriyatlarimizni asraymiz va kelajak avlodlarga yetkazamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. www.ziynet.uz
2. Oripova, G. (2023). "O'zbek xalqining to'y marosimlaridagi an'ana va urf-odatlar". Milliy madaniyat, 12(3), 15-27.
3. Tursunov, S. (2021). "Aza marosimlarining ijtimoiy-psixologik ahamiyati". O'zbekiston psixologiya jurnali, 5(2), 34-41.
4. Mirzaev, D. (2020). "To'y va aza marosimlarining madaniy antropologik tahlili". O'zbek milliy fanlari, 8(1), 55-63.
5. Qodirova, L. (2019). "O'zbek to'y marosimlarining zamonaviy talqinlari". Madaniyat va san'at, 4(7), 22-30.
6. Rasulova, N. (2018). "Aza marosimlari va diniy an'analarning o'zaro bog'liqligi". Din va jamiyat, 3(1), 45-52.
7. Abdullayeva, M. (2023). "O'zbek to'y marosimlaridagi musiqa va raqs an'analari". Madaniyat tadqiqotlari, 15(4), 60-68.

8. Karimov, J. (2017). "Aza marosimlarida psixologik yordam va qo'llab-quvvatlash". Ijtimoiy fanlar, 6(2), 38-44.